(1908), rootsi poliitilise ühingu „Svenska Folkförbundet“ (1918) ja s. a. ajakirja „Kustbon“. A-l 1920 loodi P-i ettevõttel Pürksi rootsi põllutöökool ja rahvaülikool.

Pvl. 1930, nr. 23; „Kustbon“ 1930, nr. 2, 3; Revalsche Ztg. 1930, nr. 18, 19 („Beilage“); E. Laaman, Eesti iseseisvuse sünd I—VI (1936—38), lk. 162, 434; Hj. Pöhl'ilt, O. Kiesel'ilt jm. saadud andmed. *P. A.*

***PÖÖGELMANN, Hans**, enamlik poliitikamees ja publitsist. P. vabanes a. 1928 Põhja-Lääne oblasti kaubapalati väliskaubanduse osakonna juhataja kohalt ja on seejärel teotsenud peamiselt publitsistina. Ta oli Nõukogude-Vene monopoolse eesti kirjastuse „Külvaja“ (1923—34) vastutav juhataja ja ajalehe „Edasi“ (seisma jäänud 1937. a. dets-s) toimetajaid, ühtlasi Kominterni eesti sektsiooni teoreetilise ajakirja „Klassivõitlus“ (1919—36) ja rahvaliku ajakirja „Oras“ (1923—27) vastutav toimetaja. Ka on ta juhtivalt osa võtnud mitme teise ajakirja, nagu „Proletaarne revolutsioon Eestis“ (1926—33), „Leegid“ (1927—36), „Kommunismi teel“ (1936—37), toimetamisest ning üldse teostanud ideoloogilist kontrolli eesti kommunistliku ajakirjanduse ja kirjanduse suhtes. Partei ideoloogia puhtuse hoidmise nimel on ta rünnanud J. Palvadre't (vt. *Suppl.*) ja selle rühma, ms. ajaloo võltsimise pärast, ja teravasti tauninud noorkirjanikkude, eriti O. Kullerkupu külalüürikat ja rahvusdemokraatlikku kallakut. Ühtlasi on P. toiminud Eestimaa Kommunistliku Partei keskkomitee ja poliitilise büroo liikmena. Alates a-st 1925 oli P. materialistliku ajalookäsituse ja majandusteaduse lektoriks Lääne-Vene vähemusrahvuste kommunistliku ülikooli eesti sektoris, eesti kirjandusloo lektoriks A. Herzen'i nimelises pedagoogilises instituudis ja sama instituudi teaduslikuks sekretäriks. Kahtlustatud opositsiooni tegemises N.-Venes valitsevale suunale, eemaldati P. 1937. a. juhtivailt ametikohtadelt. Ta hilisema saatuse kohta puuduvad andmed. P-i töist väärivad mainimist: „Klassivõitluse ajalugu“ (Leningrad, 1928), „Majandusline kriis Eestis“ (*ibid.*, 1932), „Enamlus ja vähemlus Eestis 1905. a.“ (*ibid.*, 1933), „Marx ja marksism Eestis“ (*ibid.*, 1933), „Kirjanduslikult rindelt“ (*ibid.*, 1933), „Kaks aastat faschistlikku diktatuuri Eestis“ (*ibid.*, 1936). Peale selle on P. eesti keelde tõlkinud rea teoreetilisi töid, nagu V. Lenin'i „Imperialism kui kapitalismi kõrgem arenemisjärk“ (Leningrad, 1933, 2. tr. 1935) ja Fr. Engels'i „Perekonna, eraomanduse ja riigi tekkimine“ (*ibid.*, 1935) ning „Ludwig Feuerbach ja klassikaliku saksa filosoofia lõpp“ (*ibid.*, 1936).

Isikl. kogutud andmed. *T.*

PÜTTSEPP, Juhan, maalikunstnik, sünd. 23. VII 1898 vkj. Tartumaal Tähtvere v. põllumehe pojana, õppis Rõhu ja Kavilda Järvaküla algkoolis, Puhja khk-koolis, Tartu linnakoolis ja a-st 1917 Tartu Vene õpetajate ühingu gümnaasiumis ja õpetajateseminaris; kunstilise hariduse omandas ta 1921—29 Tartus kunstikoolis „Pallas“, mille lõpetas. Ta on võtnud osa Maailmasõjast ja E. Vabadussõjast, teotsenud 1923—26 õpetajana Põltsamaa ühisgümnaasiumis, 1926—38 Tartu linna tütarlastegümnaasiumis ja a-st 1938 Tartu õpetajateseminaris. — P. on kunstiühingu „Pallas“ liige ja selle juhatuse esimees a-st 1939, Kujutava Kunsti Sihtkapitali esinduskogu esimees a-st 1939, olnud Tartu Kunstiklubi esimees 1938—39. P. on esinenud kunstinäitusil a-st 1923. Ta on andnud žanripilte rahva elust ning maastikke ja kompositsioone, mis teostatud peamiselt õlimaali- ja temperatehnikas. Neis valitseb dekoratiivne ja lihtsustav põhilaad ning heledate ja kõlavate toonide eelistus. P-a maastikupiltides ja kompositsioones pääseb paiguti mõjule fantastiline joon.

Isikl. saadud andmed. *V. V.*

Q.

QUANDT, Johann Christian (vanem), kirikuõpetaja, herrnhuutlik kirjanik, sünd. 29. XI 1704 ukj. Wolfswenda's Tüüringis, õppis usuteadust Jena ülikoolis, kus tutvus lähemalt krahv N. L. v. Zinzendorf'i (vt. *Suppl.*) õpetusega. Ta toimis a-st 1732 Urvaste kirikuõpetajana; surn. märtsis 1750 Urvastes. — Q. hakkas veendunud pietistina parandama Urvaste koguduse usuelu ja võitles agaralt rahva ebausu vastu, hävitades hulgaliselt ka paganlikke ja katoliiklikke ohverdamispaiku. Massiliselt ärganud talurahva jaoks sea-

Eesti biograafilise leksikoni tÃƒÂ¤ienduskÃƒÂ¶ide, 1940, lk. 262